

Update การใช้ฟ้าทะลายโจรเพื่อรักษาโรคโควิด-19

ภญ.กฤติยา ไชยนอก
สำนักงานข้อมูลสมุนไพร
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากที่มีการเพิ่มเติมรายละเอียดของการใช้ฟ้าทะลายโจรเพื่อบรรเทาอาการของโรคหวัดและการใช้เพื่อรักษาโรคโควิด-19 ในประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2564 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 120 ง วันที่ 4 มิถุนายน 2564 หน้า 46 - 47) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1-2)

ยาสารสกัดผงฟ้าทะลายโจร ที่มี andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 โดยน้ำหนัก (w/w)

รูปแบบยา: ยาแคปซูล (Capsule) ยาเม็ด (Tablet)

บัญชี 1 (1.1)*

เงื่อนไข

1. ใช้สำหรับบรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น ไอ เจ็บคอ น้ำมูกไหล มีไข้
2. รับประทานในขนาดยาที่มีปริมาณ andrographolide 60 - 120 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 ครั้ง

ยาสารสกัดจากฟ้าทะลายโจร

รูปแบบยา: ยาแคปซูล (Capsule) ยาเม็ด (Tablet)

ไม่ระบุบัญชี* (สั่งจ่ายโดยแพทย์เวชกรรม เนื่องจากโรคโควิด 19 ต้องได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์)

เงื่อนไข

1. ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย เพื่อลดการเกิดโรคที่รุนแรง
2. เฉพาะผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีการควบคุมปริมาณ andrographolide
3. รับประทานในขนาดยาที่มีปริมาณ andrographolide 180 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 ครั้ง
4. ใช้ได้โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
5. มีการติดตามประเมินประสิทธิผลและความปลอดภัยหลังการใช้อย่างเป็นระบบ

ยาจากผงฟ้าทะลายโจร

รูปแบบยา: ยาแคปซูล (Capsule) ยาเม็ด (Tablet)

ไม่ระบุบัญชี* (สั่งจ่ายโดยแพทย์เวชกรรม เนื่องจากโรคโควิด 19 ต้องได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์)

เงื่อนไข

1. ใช้กับผู้ป่วยโรคโควิด 19 ที่มีความรุนแรงน้อย เพื่อลดการเกิดโรคที่รุนแรง

2. เฉพาะผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีการควบคุมปริมาณ andrographolide
3. รับประทานในขนาดยาที่มีปริมาณ andrographolide 180 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 3 ครั้ง
4. ใช้ได้โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
5. มีการติดตามประเมินประสิทธิผลและความปลอดภัยหลังการใช้อย่างเป็นระบบ

* รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล (รพ.) ที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย หรือเป็นไปตามโครงการที่ได้รับอนุมัติโดยคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร ประกอบด้วย บัญชีย่อย 3 บัญชี ได้แก่ บัญชี 1 บัญชี 2 และบัญชี 3 (3)

บัญชี 1 หมายความว่า รายการยาที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ มีหลักฐานที่สนับสนุนการใช้ตามสรรพคุณ หรือข้อบ่งใช้ (indication) มีประสบการณ์การใช้ในประเทศไทยอย่างพอเพียง สามารถใช้ในสถานพยาบาล โดยแบ่งเป็น

1.1 ไม่มีเงื่อนไขการใช้

1.2 มีเงื่อนไขการใช้ เช่น คุณสมบัติของแพทย์ผู้สั่งใช้ ระดับสถานพยาบาล

บัญชี 2 หมายความว่า รายการยาที่ต้องใช้โดยแพทย์แผนไทย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้นๆ โดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย มีลักษณะดังนี้

1. อาศัยการวินิจฉัยและพิจารณาสั่งใช้ยาโดยใช้องค์ความรู้การแพทย์แผนไทย
2. เป็นยาที่ใช้ตามสรรพคุณการแพทย์แผนไทย
3. มีหลักฐานสนับสนุนการใช้ตามสรรพคุณ หรือข้อบ่งใช้ที่ค่อนข้างจำกัด
4. สถานพยาบาลต้องมีระบบกำกับประเมินและตรวจสอบการใช้ยา โดยต้องเก็บข้อมูลการใช้ยาเหล่านี้เพื่อตรวจสอบในอนาคต

บัญชี 3 หมายความว่า รายการยาสำหรับโครงการพิเศษของหน่วยงานของรัฐ มีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. มีหน่วยงานรับผิดชอบทั้งโครงการและงบประมาณ
2. นำเสนอร่างโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร
3. ระบุรายละเอียดของโครงการ
 - 3.1 มีวัตถุประสงค์
 - 3.2 วิธีการดำเนินโครงการ
 - 3.3 กำหนดระยะเวลาเริ่มต้น-สิ้นสุดโครงการชัดเจน
 - 3.4 มีการกำหนดวิธีใช้ยา
 - 3.5 มีแนวทางการติดตามประเมินผลการใช้ยา

เบื้องต้นจะเห็นว่า สารสกัดจากฟ้าทะลายโจรและผงฟ้าทะลายโจร ในขนาดและวิธีการใช้ที่ระบุตามประกาศฯ สามารถใช้เพื่อการรักษาโรคโควิด-19 ที่มีความรุนแรงน้อยในรายที่มีการติดเชื้อแล้วเพื่อลดการเกิดโรคที่รุนแรงได้ แต่ยังไม่มีการรายงานว่าสามารถใช้เพื่อป้องกันโรคได้ จึงไม่ควรซื้อ มากักตุน อย่างไรก็ตาม

คาดว่าข้อมูลต่างๆ ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาและวิจัยอย่างเร่งด่วน ซึ่งยังคงต้องติดตามรายละเอียดอย่างใกล้ชิด หากมีความคืบหน้าเพิ่มเติม ทางสำนักงานข้อมูลสมุนไพรจะรีบนำมาแจ้งให้ทุกท่านทราบค่ะ

ท่านสามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับฟ้าทะลายโจรกับโรคโควิด-19 ได้ตาม Link ในเอกสารอ้างอิงด้านล่างค่ะ (4-5)

เอกสารอ้างอิง

1. มีผลใช้บังคับแล้ว!! ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 [อินเทอร์เน็ต]. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 11 มิ.ย. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8663>
2. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 [อินเทอร์เน็ต]. คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 11 มิ.ย. 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/120/T_0046.PDF
3. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2564 [อินเทอร์เน็ต]. คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 14 มิ.ย. 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/103/T_0060.PDF
4. นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. ฟ้าทะลายโจร สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ COVID-19 ระบาด ได้จริงหรือ? [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 11 มิ.ย. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/knowledge/files/0484.pdf>
5. นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. บทความเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน: ฟ้าทะลายโจร ยังไม่มีหลักฐานป้องกันรักษาโควิด-19 โควโรนาไวรัสได้ [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 11 มิ.ย. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/484/%E0%B8%9F%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B0%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%82%E0%B8%88%E0%B8%A3-%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%94-19/>